



RAIKKÜLA

KOLHOOSI JUHATUSE JA ÜHISKONDLIKE ORGANISATSIOONIDE INFOLEHT

Nr. 5 (23) MAI 1989



E M A L E

P. Haavaoks

*Kõik, mis ses päevas on kaunist ja head,
Sinule kuuluma peab!
Varase kevade värskus ja sinetus,
metsade kosutav õhk,
kaugete pilvede hõbejas vinetus,
määndide vaigune lõhn.
Keskpäeval lõnua poolt puhuvad tuuled,
milles Sa minugi tervitust kuuled:
Sinule kuuluma, Sinule kuuluma peab!*

*Kõik, mis ses päevas on kaunist ja head,
Sinule kuuluma peab!
Ikka veel tahaksid meie eest tötata.
Sülle meid võtaksid Sa.
Ikka veel ilu ja armastust õpetad,
tööpäev ei lõppeda saa.
Õhtul, kui vaibunud tusased tuuled,
värskuses veelgi me tervitust kuuled:*

*Kõik, mis meis veetlev on, kõik, mis on hea,
Sinule kuuluma, Sinule kuuluma,
Sinule kuuluma peab!*

Laps ja kodu

«Kodu kunagi ei lähe minul meelest...» ütleb tuttav laulur' da.

Kodu ongi see, kust saab alguse lapse esmaavastuste pikk rada. Siin on ema ja isa, kes loovad kodusoojuse. Kodu peaks olema igaihele rõõmuks. Siit saab laps kaasa südamesoojust, hellust ja õrnust ema silmade, käte ja hoolitsuse kaudu; turvalisust, meelekindlust ja rahu isa mehelikkuse läbi.

Meile kellelegi pole antud mitut eluringi. Selle üheainsa jooksul oleme lapsed, kes abi ja õiget elujuhatust vajavad, ja lõpuks ka vanad inimesed, kes ise abi saavad.

Tänapäeva täiskasvanud inimeste tööde maht ja raskus on kohati väga väikeseks jäänud, omett tundub just paljudel praegustel peremadel ja -isadel elu olevat raskem kui kellelgi ku-

nagi varem. Tuleb välja, et lihtne elu ja raske töö suutis inimeses vaimse rikkuse, elust rõõmu tundmise säilitada, aga praegune üha uute esemete järele tormav noor täiskasvanu on sageli lapse kõrvale jätnud.

Tuletame meelde A. H. Tammsaare romaani «Tõde ja õigus», kus emadel jätkus aega oma laste muresid ja valusid kergendada. Nende laste mängudes peegeldus aga kogu Mäe ja Eespere talu elu ja tegevus. Sama motiiv kordub paljudes raamatutes,

kus räägitakse lastest, nende mängumaadest ja unistustest.

Kõige rohkem ilusaid mälestusi on igal täiskasvanul seotud oma kodu ja kodukülaga. Need on Eestimaa talud oma metsadega, oja- ja jõekallastega, kivide, toomesalude, õõbikute, karjapõlve ja jaaniöödega.

Need on isa tööst parkunud karedad käed, mis haarasid plikatirtsu või poisipõnni tugevasti kinni ja hüpatasid kõrgele. On tema talutöö tarkused ja õpetussõnad kaa-

(Järg pöördel)

Laps ja kodu

(Algus 1. lk.)

sa tulevaste ellu. On ema hällilaulud, vokiivurid ja esimeste tähtede veerimine aabitsast pikkade talveõhtutel, sukavarraste kõlin või kangaspuude lõksumine koos nõuannetega elu tarvis. Ja veel vanaisa põlvel kiikumine ja vanaema imetoreddad jutud endistest aegadest... See kõik on talletunud mällu, et peegeldada hiljem oma lastes ja lastelastes.

Aastad on lennanud. Paljudest endistest asjadest on kurbi mälestusi, kuid aeg ei peatu.

Uus põlvkond, noored perekonnad, kasvatavad oma lapsi nii, kuidas keegi järjepidevusest lugu peab ja oskab

Kui lapsed on väikesed, on elu paratamatult pingelisem. Laste kasvatamise raskusi tuleks ette aimata. Kasvatamine ei peaks tähendama pidevat nende kannul nuhkimist, kontrolli. Laps peaks kasvama armastuse ja eesku-

ju kaudu. Mida suuremaks-vanemaks lapsed saavad, seda nõrgemaks jäävad otsesed sidemed koduga. See on paratamatu. On aga kindel, et õige kodu kasvatab ka siis, kui lapsed on sealt eemal. Oige kodu mõju on lapsesse nagu salvestatud.

Iga ema ja isa tahab lapsesele anda oma parima — inimsuse. Meil kiirel ajal ei leidu vanematel sageli piisavalt aega ja hoolimist lastega tegelda, kuid hea tahtmise juures jätkub seda siiski.

Pikkade koolis töötatud aastate vältel olen kokku puutunud paljude lastega. Igaihel neist on oma kodu nägu.

Tean kena kodu metsaserval, kus vanast majast on ehitatud mugav elamu, mida ümbritseb liigirohke hoolitsetud aed. Peetakse loomi. Isa ja ema on tublid töönimesed. Peres kasvab kaks neiuas tütarlast, kellele ema jagab käsitöö, aianduse ja kokan-

duse saladusi. Neid tüdrukuid iseloomustab tagasihoidlikkus, töökus, kodust lugupidamine ja sihikindlus elukutse valikul.

Meenub paljulapseline ema, kellel oli korraka koolis 4—5 last. Tema kodu võis alati pidada puhtuse ja korra eeskujuks. Töökus ja tööarmastuse kasvatamine lastes on olnud selle suurepärase naise, ema ja vanaema elu põhimõteteks. Tema laste koduhoidev ja emasse lugupidav suhtumine on eeskujuks meile kõigile.

Tunnen emasid, kelle tütardest on saanud nende elukutse järgijad, ja isasid, kelle pojad on tehnikas nüüsimasti hästi kodus kui nad isegi. See kõik on vastastikuse üksteisemõistmise tulemus.

Sagedane on seegi, et huvialad perekonnas kanduvad vanematelt lastele, muutuvad ühiseks. Tean pereisa, kelle huvialad on loodus ja reisimine. Praeguseks on ta mõlemad lapsed elukutselt geograafid, poeg aga innukas matkaja. Tunnen sportlasest isasid ja emasid, kes on spor-

dihuvi suutnud arendada ka oma lastes.

Need kõik on head näited. Kodutunne juurdub vaidamatult enam siis, kui koduks on kodutalu sinna juurde kuuluva õuemuru, koduaia ja kodumetsaga. Tänapäevane kaasaegne asula on ennekõike suur hoonetekompleks, kus sageli vaid mõni puuke ja põõsake asfaldivalgelisel muruplatsikesel kasvada püüab. Nn. suurte majade lastel on aga kaitstuse tunnet ja tähelepanu rohkem vaja, sest nende mängumaad on väga ahtad ja kivised. Noored vanemad ei leia ega oskagi sageli leida laste huvidele ja energiale rakendust.

Meenub siitki mõni mitte eriti meeldiv lugu. Küll on poisihakatised keldris salaja suitsu teinud, kellegi jalgratta ära lammutanud, vanemate teadmata või teadmises hilisõhtul ringi hulkunud. Tundub, et nendel lastel pole kohta, kus olla. Tuleb meelde ühe ema ütlus oma kolme lapse kohta: «Nad keeravad makid kõik nii kõvasti mängima ja tüütavad mu nii ära... Parema, kui

Neljakümne nelja aasta taha on jäänud Suure Isamaasõja esimene võidusaluut. Läbi lahingute ja vere õnnestus ellu jääda ja suhteliselt terve nahaga võidupäevani elada ka kunagisel sõjamehel Viktor Jakobsonil.



Veteran meenutab:

«Sündisin Leningradi oblasti Dosno rajooni Savina külas. Ema oli soomlanna, isa eestlane ja isa järgi olen mina eestlane. Nii seisab ka passis kirjas.

Kuigi mu sünnikoht oli vene küla, oli meil kodune keel soome keel. Eesti keelt õppisin natuke isalt, vene keel sai

selgkes teiste lastega mängides. Lõplikult õppisin eesti keele Eestis selgkes.

Mu isal oli maad ainult seitse hektarit. Pidas kõrvalt ka vooimehe ametit ja hiljem teemaja. See viimane sai talle ja perele lõpuks saatuslikukski. Tunnistati kulakuks, kunagi punnis ka kolhoosi astumise vastu. Kimpsud-kompsud tuli 1935. aasta ühel päeval kokku pakkida ja riigi kulul saime prii sõida Uuralite taha. Kraami võis palju kaasa võtta, sealhulgas ka loomi. Umbes seitsme kuu pärast laskin ümberasumiselt jalga ja läksin kodukohta tagasi ja imelik — keegi ragu ei tundnudki selle vastu huvi, kus ma vahepeal olen olnud. Isa tuli järgmisel kevadel tagasi.

1937. aastal läksin juurdelõikajaks õppima.

1940. aasta sügisel olin kutselane, kuid mind millegipärast sõjaväkke ei võetud.

1941. aastal pandi hoopis ehituspataljoni ja saadeti Tartusse lennukite ehitama. Kulaku pojale ei saanud ju relva kätte usalda!

Rinde- ★ ★ ★ ★ ★ ★ teedel

Pataljoni koosseis oli paljurahvuseline: eestlased, soomlased, ingerlased, sakslased, venelased — kokku umbes 350 meest. Kui algas sõda, jäi Tartu sinnapaika ja meid paigutati Karjala Soome Laadoga äärde üht tagavara lennukite ehitama. Seal hakkasid soomlased või sakslased kallale kippuma ja meid viidi praamidega tööda Sviri jõe Schlüsselburgi. Kanalis ründas meid «Junkers-88». Olin üks neist kolmest poisist, kes lõhkeva kuuliga pihta sai. Tuleristid olid käes. Sattusin poolteiseks kuuks Tšerepovetsi sõjaväehaiglasse.

Pärast haiglat sattusin Vollogda formeerimispunkti ja selle kaudu pandi mind juba sõjamehemundrisse, anti püss ja padrunid ning rindele. Väljaõppe peale enam aega ei jäänud — kui püssist paugu kätte said, oli asi korras.

1942. aasta jaanuaris viis tee Volhovi alla, kus pärast paa-

rinädalast rindeelu sain teist korda haavata. Jälle sattusime saksa lennukite rünnaku objektiks. Algul käis kohal üks luurelennuk, see jättis meie kohale taevasse suitsurõnga, siis tuli kaks ründelennukit ja need tegid veerand tunniga puhta töö. Esmalt sadas alla väikesi pomme (venelased hüüdsid neid «kartuliteks»), lõpetati pardarelvade tulega. Minule läks see sakslaste lennukite kaks sääreluud maksma.

Seekord kulus mul Sverdlovski sõjaväehaiglasse seitse kuud, kuni jälle oma jalad alla sain. Ega minust rivi-meest polnud, saadeti hoopis kuueks kuuks puhkusele — sõida, kuhu soovid. Et mu kodukoht oli sakslaste käes, siis jäi mul üle sõita Nižni-Tagil vend Antoni juurde. Seal õppisin auto juhtima. Kuna Nižni-Tagili hakati parajasti suuri martäänahjusid rajama, oli seal masinaid rohkem kui me-

neid kodus segamas pole. Nüüd on aga laupäev ka veel vaba!» Tundub, et selles peres puudub üksteist hoidev suhtumine, soojus, mis meelitaks vanemaid ja lapsi koos olema.

Ideaalne oleks põlvkondade järjepidevus, kus koos viibiksid sageli nii vanaisa-vanema, isa-ema kui ka lapsed. Siis saaks arutada kõiki küsimusi ja olla üheskoos kui üks pere. Loodame, et talude

taasloomine on üks moodus selle teostumiseks.

Nii juurduvad lapsedki maa külge ega lähe suurtena kodust kaugemale, ei jäta maha lapsepõlve jooksuradasid, mängumurusid, lilleaasu ega kodumaju.

Koduarmastus on jääv. Nii öeldakse ka laulus: «Mul meelen kuldne kodukotus, ma sageli näe und veel sest...»

AINU PAILK,

Raikküla 9-kl. Kooli õpetaja



hi. Hakkasingi tööle ja mu esimeseks masinaks sai kuulus GAZ-AI-AI. Kõik laabus kenasti, kuni 3. novembril 1943. aastal juhtus mul avarii. Vigastada sai kolm meest: üks raskemalt, kolm kergelt. Kohus määras mulle kaheksa aastat. Kirjutasin kassatsiooni-kaebuse kõrgemaie instantsile ja samal ajal ka armuandmispalve Kalininile. Veel enne, kui jõudis vastus armuandmise kohta, tuli vastus kassatsioonikaebusele. Oli uus kohus, kus mu karistust vähendati kuuele aastale, kuid see muudeti ringi rindele saatmiseks. Seda mul vaja oligi, kuigi see rindele saatmine tähendas seekord trahviroodu. Trahvirood formeeriti Elanskis ja saadeti meid Valgevenes. Orša all sain juba teises-kolmandas lahingus haavata, millega olin oma süü verega lunastanud ja karistus loeti kantuks.

Pärast paari haiglaravikuud Kaasanis suunati uuesti autokooli, kuna endised load olid kadunud. Seal viis teekond Luugasse, kus määrati 24. suurtükiväe diviisi sideüksuse autojuhiks.

1945. aastal jõudsin Poolasse, sealt edasi Tšehhoslovakkiasse ja lõpuks Saksamaale. Kuna suurtükivägi on

väga mobiilne, olime kord siin, kord seal. Kaks korda forsseerisime Oderit.

9. mai 1945 leidis meid jälle Tšehhoslovakkias 68 km kaugusel Prahast. Rõõm oli kirjeldamatu. Sama aasta lõpul määrati mind polgukomandöri autojuhiks, kus sõitsin kuni 1946. a. augustini, st. demobiliseerimiseni.

Et mu kaks venda häda sunnil olid Eestisse elama asunud, siis sõitsingi otse nende juurde. Ah, et kuidas ma Raikkülla sattusin?

Mu noorem vend Eduard oli Lipal Eino talus (Uku Masingu sünnikoht) sulaseks. Peremeheks oli seal Uku Masingu õemees pastor Saag. Tema juurde jäin autojuhiks tervelt 15 aastaks.

Pärast 1962. aastat sai mu leivaisaks Raikküla kolhoos, kus olen töötanud ja elanud kuni tänase päevani.

Mu südamesooviks on, et praegused ega tulevased põlvkonnad ei peaks enam sõjakoleidusi üle elama!»

Mälestusi aitas kirja panna

ERNI TAMMARU



Vaadakem iseendasse

Ei taha kellelegi moraali lugeda, näpuga näidata, veel enam õpetama hakata, kuid ütlemata ka ei suuda jätta. Et meie, praegune ühiskond, on suuresti minetanud varem iseenesest mõistetavaid tõekspidamisi, arusaamu, kriteeriume, siis praeguses poliitilise ja vaimse taasärkamise õhkkonnas on viimane aeg uuesti alustada. Alustada kõigepealt iseendast. Äratada iseenda uuesti halastus kaasinimete ja ümbritseva vastu, võime vastaspoolt lõpuni kuulata, huvi ja vajadus ilu luua ja nautida, õpetada oma järehtlilijaid lugu pidama enda ja kaasinimete tööst. Aru saama ja teadvustama endale ja lastele, et kõik me oleme ühendatud ühe nabanõoriga, et kõik on omavahel seoses. Põhjus ja tagajärg lasevad end küll eraldi vaadelda, kuid ometi on nad omavahel kõige otsesemas seoses.

Püüdkem mõelda erapooletult ja vaadelda end n.ö. kõrvalt. Millised on meie igapäevase tegevuse (tegevusetuse) põhjused ja tagajärjed?

Alustaksin tagajärgedest ja oma igapäevasest keskkonnast. Täie enesestmõistetavusega oleme harjunud, et keegi on nagu kohustatud meie järele koristama, väljaspool korteritust algab eikellegimaa. Meie ei lähe korda käestlastud hoolimatult lõhutud kate või prügimajandus, prügikasti ükskõik kuhu ja kuidas mahavalatud prügiämber. Me vaatame kõrvale, kui koerad -kassid või väikesed lapsed käivad prügikasti sorteerimas ja ronivad sinna sissegi.

Meile ei lähe korda ühiskoridoride lõhutud trepikäsi- puud, purunenud koridoride või keldrite aknaklaasid.

Kuhjame trepikodadesse ja keldritreppidele jalgrataid, suuski, kelke või jumal teab mida. Peaasi, et oleks, kust üle või mööda ronida.

Jalgsi ja masinatega laseme otse, kuhu nina parajasti hoiab, mahasõidetud muru- või põllunurgad on pisiasi.

Me ei pea vajalikuks lastele selgitada, et hekkidest ei karata üle ega joosta läbi. Ju pole neile selgeks tehtud, et puuoksi ei murta või koorita niisama, ei nopita kellegi istutatud lilli, et nad sinnasamasse maha visata.

Kui pole minu laps, las mängib südamerahuga sõiduteel. Keegi pole kuulnud ega näinud lapsi seintele kirjutamas või joonistamas. Need nagu polegi meie lapsed, kes mõnikord õhtul hilja ringlipavad ja õues täiest kõrist kisavad või kevadel külmast poolkange kurepoisi kinni püüavad ja talle malakaga «õpetust» jagavad...

Me ei vaevu puudutatud olema, kui sama asula poisijõmm või plikatirts möödub vanemast inimesest nagu postist, oskamata öelda tere. Onnaks on siin ka meeldivaid erandeid, nii Raikkülas kui mujal.

Hiljuti Märjamaal viibides nägin lausa meeliülendavat piiti. Vastu tuli matuserong. Sellele vastusõitvad autod tõmbusid teepervele ja peatusid tundmatule lahkujale viimseks austusavalduseks.

Raamatupe ees asutasid kaks veidi üle meetripikkust mehehakatist üle tee minema. Märjanud matuserongi, nad peatusid ja nagu imevõlkerkisid käed mütsinoka järele, et paljastatud päi oodata surnu möödumist.

Uskuge, mind, tänapäeva rüselevas ja ruttavas maailmas see hetkepilt lausa vapustas. Veel pole kadunud kõik! Veel või juba osatakse tähelepanu pöörata ka hinge- haridusele.

Olgem ausad: sellised nagu oleme ise, niisugused on ka meie lapsed. Laps on kodu peegel. Mitte ühtki teist saavutust meie elus ei saa võrrelda õnnega näha, kuidas meie lastest kasvavad väarikad inimesed.

Kuigi me elame praegu vaeselt materiaalselt, ei pruugiks me seda olla hingelt, elamislaadilt.

Ja lõpuks põhjustest, miks me sellised oleme. Meeleldi jätkaksin põhjuste üle juurdlemise seekord lugeja mureks. Kui me iseendaga silmitsi olles enda vastu ausaks jääme, küllap siis taipame ka, miks me sellised oleme ja mida annab endas ümber hinnata, parandada, teisiti teha.

Püüdkem elada inimvääri- lise, sõbralikult, mõistvalt, kultuuriselt. Et vastaksid süsule laulusõnad: «Eestlane olla on uhke ja hää...»

ERNI TAMMARU



KEVADEL

Kas teate, et...

... korralise puhkuse avaldused peavad olema esitatud kaadritöötajale vähemalt kaks nädalat enne puhkuse algust, kusjuures avaldusele peab olema märgitud, kas soovitakse puhkuseraha kohe, vahetu tööõigujahi lubav märke ja kes määratakse asendajaks.

... seoses senise Raikküla Küla RSN TK esimehe Konstantin Näksi pensionileminekuga valiti esimehe ametisse kolhoosi kauaaegne seleksioonäär

-zootehnik Laine Arro. Viimane asus oma uusi ametiüleandeid täitma 10. maist 1989. a.

... Raikküla 9-kl. Kool ootab oma endisi õpilasi, õpetajaid ja teisi töötajaid kooli 140. aastapäevale 10. juunil kell 11.

... alates 1. juunist töötab «Jüriõc» osakonna raamatukogu kontorklubi lugemissaalis.

... hiljuti kolhoosis läbiviidud spetsialistide küsitlusele saabus 107 vastust. Toimub saabunud info läbitöötamine.

Vedas viltu

Varustaja Arno Leidtorp oli järjekordselt töölt kadunud 19. — 28. aprillini. Õigustada polnud asjaosalisel end millegagi: karakavõim on mehest kindlalt üle.

Kuna mees pole enam varustaja ametikohustuste kõrgusel, siis otsustati vabastada Leidtorp nimetatud ametist ja suunata vabatahtlikule viinaravile.

Veebruari viimasel dekaadil muutus Raikküla kesk-asula ja selle ümbrus õsiti vargapoiste tegutsemise meelispaigaks. Nuhtiti trepikodades, muugiti sisse keldritesse, revideeriti majade ette parigitud autode bensiinipaake ja tööriistade kaste ning võeti üht teist kaasa pesunõõrilt.

Liikluseeskirjade pisirikumise eest karistati rahatrahviga Maidu Altmetsa (5 rbl.) ja Eduard Oganjani (jun., 10 rbl.).

Vindise peaga isikliku auto juhtimise eest tehti Arvo Kivi 36 kuuks jalameheks.

Rapla autoinspeksioonist välja kirjutatud
LEINO LUKS

Peremeest vahetasid käsikäru, mootorratas, bensiini, auto tööriistad, vaibad ja jne.

Tänu Rapla kriminaaljälituse töötajate Tiit Tammaru ja Ervin Teesalu operatiivsele tegutsemisele on sulpoisid kinni peetud ja alustatud juurdlust.

Juhatuses oli arutusel

Pikemalt peatuti remonditöökodade töö ümberkorraldamisel. Täpsustati konkreetset tööjaotust töökodade juhatajate ja mehaanikute vahel. Igal mehel olgu oma kindel tööloik, mille eest vastutab nii organisatsioonilises kui materiaalses mõttes.

Võeti suund, et töötatakse välja remondi tasud vastavalt masinamargile, kusjuures edaspidi tasustatakse ainult kapitaalremondi eest. Ettenähtud summat vähem kulutatud remondiraha makstakse mehele aasta lõpul välja.

Initsiatiivgrupi esimeheks määrati peainsener Rein Tõntsohn. Grupp kogub kuu aja jooksul kogemusi teistest majanditest ja kaalub, kas need on rakendatavad meie tingimustes.

Töötada välja algvariant ja arutada see tööloikudes läbi.

R. Tõntsohnil esitada vastavad ettepanekud juanikuu juhatusel.

Negatiivse nähtusena märgiti, et mehhanisaatorid ei kontrolli rehvide õiget survet. Töötatakse pooltühjade rehvidega, mille tõttu need langevad kiiresti ekspluatatsioonist välja.

Aastapreemiate maksmisel otsustati: vähendada preemiat 25 %, kui on ilma jäetud ühe kvartali staažitasust; 50, 75 ja 100 % vähendatakse aastapreemiat, kui on ilma jäetud 2, 3 või 4 kvartali staažitasudest.

* * *

Juhatus tuleb maikuu veel teist korda kokku, et arutada söödavarumise organisatsioonilisi küsimusi ja vältida eemilste aastate möödalaskmisi.

Nalja

HALVAD AJAD

Kohtunik: «Varguse panite toime üksi, kõrvalise abita?»
Varas: «Muidugi. Tänapäeval ei või ju ühtegi inimest enam usaldada.»

HAMMUSTAV SOBRANNA

«Proua Seejaseel on väga ilus keha.»

«Tema ilus keha! Te eksite rängalt. Tema ei või üldse endale midagi valmistehult osta peale vihmavarju.»

Perekonna- ja noorsooajakirjast «Ronk» 1926



SÜNNIPÄEVA PUHUL

75	Virve Lohk	3. mai
Johannes Saaremets 14. mai	55	Oie Viin
65	80	20. mat
Aleksandra Ivanova 15. mai	50	Jüri Tiits
		6. mai

SAAME TUTTAVAKS

Taavi Jõesar — traktorist
Helle Leigri — lüpsja
Aivar Meri — põllutööline



Kai Kangur

sünd. 13. september 1896
surn. 28. aprill 1989

Vastutav toimetaja ERNI TAMMARU

Raikküla kolhoosi infoleht
Toimetus: 203502 Rapla rajoon, Raikküla skj.
telefon 64 421; 64 475
Trüklarv 400

Tasuta
Maht 0,5 trükipoognat
Tellimise nr. 1641
Rapla Trükikoda,
Rapla, Kalda 2